

MEDEDELING AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Leidende principes, omgevingsanalyse en doelstellingenkader Vlaams actieplan ter bestrijding van gendergerelateerd geweld 2025-2029

Samenvatting

Na het allereerste actieplan ter bestrijding van seksueel geweld vorige legislatuur op initiatief van Vlaams minister van Justitie en Handhaving, bepaalt het regeerakkoord voor deze legislatuur dat een nieuw actieplan moet opgesteld worden met een uitbreiding naar andere vormen van gendergerelateerd geweld met name seksueel grensoverschrijdend gedrag, intrafamiliaal geweld, eergerelateerd geweld en vrouwelijke genitale verminking. Met dit plan willen we vanuit de Vlaamse regering een integrale aanpak voorzien op deze diverse vormen van gendergerelateerd geweld. Met deze nota worden de leidende principes, de omgevingsanalyse en het bijhorende doelstellingenkader voor dit plan voorgelegd aan de Vlaamse regering.

1. SITUERING

Het allereerste Vlaamse actieplan ter bestrijding van seksueel geweld werd vorige legislatuur gelanceerd door de Vlaamse regering onder coördinatie van de Vlaamse minister Justitie en Handhaving en markeerde een belangrijke mijlpaal in de aanpak van seksueel geweld in Vlaanderen. De Vlaamse regering zette hiermee een eerste, cruciale stap naar een integrale aanpak van deze problematiek en benadrukte het belang van beleidsdomeinoverschrijdende acties die daadwerkelijk een verschil maken. De eindevaluatie in 2024 bevestigde dat deze aanpak effectief werkt.

Ook deze legislatuur trekt de Vlaamse regering die lijn krachtig door. Het engagement om de bestrijding van seksueel geweld verder aan te pakken wordt onderstreept door de expliciete vermelding van een nieuw actieplan in het Vlaamse regeerakkoord. De focus wordt nu verbreed naar andere vormen van gendergerelateerd geweld: Gendergerelateerd geweld is een koepelbegrip waaronder vele vormen van geweld vallen. Het verwijst naar alle daden van geweld gericht tegen een persoon vanwege hun geslacht, genderidentiteit of genderexpressie. Het omvat ook geweld dat personen van een bepaald geslacht onevenredig treft. Voor een heldere afbakening van dit Vlaams actieplan focussen we op vijf vormen van gendergerelateerd geweld: seksueel geweld, seksueel grensoverschrijdend gedrag, intrafamiliaal geweld, eergerelateerd geweld en vrouwelijke genitale verminking. We hanteren daarbij een inclusieve benadering. Hoewel vrouwen en meisjes oververtegenwoordigd zijn als slachtoffer, houden we ook expliciet rekening met andere groepen die deze vormen van geweld meemaken, zoals mannen en kinderen.

Recente gebeurtenissen in onze samenleving – denk aan de zedendossiers van verschillende bekende Vlamingen, de tientallen spikingincidenten in het Vlaamse uitgaansleven, de tientallen moorden na partnergeweld, de sterk verborgen problematiek van eerdergerelateerd geweld, en de hoge cijfers van vrouwelijke genitale verminking in Vlaanderen – maken pijnlijk duidelijk dat een gezamenlijke, gecoördineerde aanpak van deze problematieken meer dan noodzakelijk is. Om een horizontale en integrale aanpak op alle beleidsniveaus te verzekeren, zal het nieuwe actieplan eveneens de basis vormen voor de Vlaamse bijdrage aan het nieuwe Nationaal Actieplan ter bestrijding van alle vormen van gendergerelateerd geweld. Ook dit actieplan zal opnieuw gecoördineerd worden door de Vlaams minister Justitie en Handhaving. De opmaak en uitvoering ervan gebeurt in samenwerking en afstemming met de betrokken collega-ministers.

2. LEIDENDE PRINCIPES, OMGEVINGSANALYSE EN DOELSTELLINGENKADER VAN HET ACTIEPLAN

Gendergerelateerd geweld, in al zijn vormen, is een complex en diepgeworteld probleem dat de kern van onze samenleving raakt. Om gendergerelateerd geweld effectief te bestrijden, moeten we niet alleen de symptomen aanpakken, maar ook de oorzaken. Een geïsoleerde aanpak volstaat niet. Met dit nieuwe actieplan willen we een daadkrachtige en doeltreffend bijdrage leveren in de bestrijding van gendergerelateerd geweld. We doen dat op een onderbouwde, evidence-informed manier.

We bouwen uiteraard voort op de inzichten en resultaten van het vorige Vlaams actieplan ter bestrijding van seksueel geweld, maar houden ook (onder andere) rekening met de aanbevelingen uit de parlementaire commissies rond seksueel misbruik en luisteren, zoals steeds, naar de stem van slachtoffers – zij blijven het belangrijkste uitgangspunt van dit plan. Bovendien doen we beroep op de input van organisaties die met beide voeten in de praktijk staan en gebruiken de kennis die de betrokken beleidsdomeinen doorheen de jaren hebben opgebouwd. Door deze waardevolle inzichten en bevindingen uit de praktijk in het actieplan te verwerken, houdt het maximaal rekening met de werkelijke noden en nieuwe tendensen.

We schetsten de context en dynamieken van de desbetreffende vormen van gendergerelateerd geweld en hebben hierbij oog voor de evoluties en trends van de laatste jaren. We gaan in de omgevingsanalyse bijvoorbeeld dieper in op kwetsbare groepen, digitalisering, spiking, tienerpooiers, stalking, de prevalentie en de gevolgen van gendergerelateerd geweld. We eindigen met een beleids- en praktijkanalyse en schetsen hierbij een aantal aandachtspunten.

De strategische doelstellingen komen zo goed als mogelijk tegemoet aan de probleemstelling in de omgevingsanalyse. De strategische doelstellingen zijn opgemaakt volgens de beleidsdriehoek van Grenswijs, waarin drie beleidsniveaus worden onderscheiden: preventie, reactie en kwaliteit. Op deze manier behouden we de insteek van het vorig Vlaams actieplan ter bestrijding van seksueel geweld waarin deze niveaus ook de basis vormden.

- Strategische Doelstelling 1. We investeren in preventieve maatregelen gericht op de algemene bevolking en (potentiële) slachtoffers, plegers en omstaanders om gendergerelateerd geweld te voorkomen en signalen vroegtijdig te detecteren .
- Strategische Doelstelling 2. We zetten in op gepaste hulpverlening, ondersteuning en maatregelen voor zowel slachtoffers als voor daders van gendergerelateerd geweld en hun volledig systeem. We houden hierbij rekening met hun specifieke noden en werken herstelgericht.
- Strategische Doelstelling 3. We zetten in op de professionalisering op maat van professionals die in aanraking komen met slachtoffers en plegers van gendergerelateerd geweld en werken aan een kwaliteitsvol integriteitsbeleid.

3. VERDER TRAJECT

Na goedkeuring van de leidende principes, de omgevingsanalyse en het doelstellingenkader worden de doelstellingen in samenwerking met alle relevante beleidsdomeinen verder uitgediept door het uitwerken van operationele doelstellingen en concrete acties. Deze acties worden opgesteld volgens de SMART-principes: specifiek, meetbaar, acceptabel, realistisch en tijdsgebonden. Ze zullen van bij de start gekoppeld worden aan kwalitatieve en/of kwantitatieve indicatoren, afhankelijk van de nog te ontwikkelen acties in kwestie. Deze zomer wordt een afgewerkt actieplan voorgelegd aan de Vlaamse regering.

De Vlaamse minister van Onderwijs, Justitie en Werk,

Zuhal DEMIR

Bijlage: Leidende principes, omgevingsanalyse en doelstellingenkader Vlaams actieplan ter bestrijding van gendergerelateerd geweld 2025-2029